

Radiospectrumbeleid *I**

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 11 mei 2011 over het voorstel voor een besluit van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van het eerste programma voor het radiospectrumbeleid (COM(2010)0471 – C7-0270/2010 – 2010/0252(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

Het Europees Parlement,

- gezien het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2010)0471),
 - gezien artikel 294, lid 2, en artikel 114 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C7-0270/2010),
 - gelet op artikel 294, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
 - gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 16 februari 2011¹,
 - gelet op artikel 55 van het Reglement,
 - gezien het verslag van de Commissie industrie, onderzoek en energie en de adviezen van de Commissie interne markt en consumentenbescherming en de Commissie cultuur en onderwijs (A7-0151/2011),
1. stelt onderstaand standpunt in eerste lezing vast;
 2. verzoekt om hernieuwde voorlegging indien de Commissie voornemens is ingrijpende wijzigingen in haar voorstel aan te brengen of dit door een nieuwe tekst te vervangen;
 3. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad, de Commissie en de nationale parlementen.

¹ PB C 107 van 6.4.2011, blz. 53.

P7_TC1-COD(2010)0252

Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld op 11 mei 2011 met het oog op de aanneming van Besluit nr. .../2011/EU van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van het eerste programma voor het radiospectrumbeleid

(Voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), en met name artikel 114,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité¹,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure²,

Overwegende hetgeen volgt:

¹ PB C 107 van 6.4.2011, blz. 53.

² Standpunt van het Europees Parlement van 11 mei 2011.

- (1) Op grond van artikel 8 bis, lid 3, van Richtlijn 2002/21/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake een gemeenschappelijk regelgevingskader voor elektronischecommunicatienetwerken en -diensten (Kaderrichtlijn)¹ kan de Commissie wetgevingsvoorstellen bij het Europees Parlement en de Raad indienen voor de vaststelling van meerjarenprogramma's voor het radiospectrumbeleid waarin de beleidslijnen en doelstellingen voor de strategische planning en harmonisatie van het radiospectrumgebruik worden uiteengezet overeenkomstig de bepalingen van de richtlijnen inzake elektronischecommunicatienetwerken en -diensten. Deze beleidslijnen en doelstellingen dienen betrekking te hebben op de voor het tot stand brengen en het functioneren van de interne markt vereiste beschikbaarheid en efficiënte benutting van het radiospectrum. ***Door het programma voor het radiospectrumbeleid worden de doelen en kernacties gesteund die zijn uiteengezet in de strategie Europa 2020 en de Digitale Agenda, en het programma is één van de 50 prioritaire maatregelen van het besluit interne markt.*** Dit besluit doet geen afbreuk aan de bestaande regelgeving van de Unie en met name de Richtlijnen 1999/5/EG van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 1999 betreffende radioapparatuur en telecommunicatie-eindapparatuur en de wederzijdse erkenning van hun conformiteit², 2002/19/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake de toegang tot en interconnectie van elektronische-communicatienetwerken en bijbehorende faciliteiten (Toegangsrichtlijn)³, 2002/20/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 betreffende de machtiging voor elektronische-communicatienetwerken en -diensten (Machtigingsrichtlijn)⁴, 2002/21/EG en 2009/140/EG van het Europees Parlement en de Raad⁵ tot wijziging van Richtlijn 2002/21/EG, Richtlijn 2002/19/EG en Richtlijn 2002/20/EG en Beschikking nr. 676/2002/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake een regelgevingskader voor het radiospectrumbeleid in de Europese Gemeenschap (Radiospectrumbeschikking)⁶. Dit besluit geldt onverminderd de maatregelen die overeenkomstig het Unierecht op nationaal niveau worden genomen ter verwezenlijking van doelstellingen van algemeen belang, in het bijzonder met betrekking tot inhoudsregels en audiovisueel beleid en het recht van de lidstaten om hun radiospectrum in het belang van de openbare orde en veiligheid en voor defensiedoeleinden te organiseren en te gebruiken. [Am 1]

¹ PB L 108 van 24.4.2002, blz. 33.

² ***PB L 91 van 7.4.1999, blz. 10.***

³ ***PB L 108 van 24.4.2002, blz. 7.***

⁴ ***PB L 108 van 24.4.2002, blz. 21.***

⁵ ***PB L 337 van 18.12.2009, blz. 37.***

⁶ ***PB L 108 van 24.4.2002, blz. 1.***

- (2) Het spectrum is een essentiële **publieke** hulpbron voor vitale sectoren en diensten, zoals mobiele, draadloze breedband- en satellietcommunicatie, televisie- en radio-uitzendingen, vervoer, radioplaatsbepaling en toepassingen zoals alarmen, bediening van op afstand, gehoorapparaten, microfoons en medische apparatuur. Het ondersteunt publieke diensten zoals veiligheids- en beveiligingsdiensten, met inbegrip van civiele bescherming, en wetenschappelijke activiteiten zoals meteorologie, aardobservatie, radioastronomie en ruimteonderzoek. ***Het doelmatig gebruik van spectrumruimte speelt eveneens een rol in de algemene beschikbaarheid van elektronische communicatie, met name voor burgers en ondernemingen die gevestigd zijn in dunner bevolkte of afgelegen gebieden, zoals het platteland of eilanden.*** Regelgevende maatregelen op het gebied van het spectrum hebben derhalve economische, culturele, wetenschappelijke, sociale, ecologische en technische effecten en gevolgen voor de veiligheid, de gezondheid en het algemeen belang. [Am 2]
- (3) ***Er moet een nieuwe economische en maatschappelijke benadering worden ontwikkeld voor spectrumbeheer, -toewijzing en -gebruik, waarbij speciaal aandacht moet worden besteed aan de formulering van regelgeving die garant staat voor meer spectrumefficiëntie en een betere frequentieplanning, en die waarborgen biedt tegen concurrentieverstorend gedrag en antisociale maatregelen met betrekking tot het gebruik van spectrum.*** [Am 3]

- (4) De strategische planning en harmonisering van het spectrumgebruik op uniaal niveau moet de interne markt voor draadloze elektronischecommunicatiediensten en -uitrusting alsmede de beleidsterreinen van de Unie waarvoor spectrum dient te worden gebruikt, stimuleren en op die manier nieuwe innovatiekansen *en werkgelegenheid* creëren en *tegelijkertijd* het economisch herstel en de sociale integratie in de hele Unie bevorderen, zonder daarbij de belangrijke sociale, culturele en economische waarde van spectrum uit het oog te verliezen. *De harmonisatie van het spectrumgebruik is eveneens cruciaal om de kwaliteit van elektronischecommunicatiediensten te waarborgen en om schaalvoordelen te realiseren waardoor de kosten van het opzetten van mobiele netwerken en de kosten van mobiele apparatuur voor de consument dalen.* Derhalve moet voor de Unie een beleidsprogramma worden ontwikkeld dat alle beleidsterreinen van de interne markt bestrijkt waarbij spectrum wordt gebruikt, zoals elektronische communicatie, onderzoek en ontwikkeling, vervoer, *cultuur* en energie. *De noodzakelijke hervormingen mogen in geen geval door de huidige rechthouders worden opgehouden.* [Am 4]
- (5) *Via dit eerste programma moet de concurrentie worden bevorderd, moet op pan-Europees niveau gelijke mededingingsvoorwaarden worden gecreëerd en de basis worden gelegd voor een daadwerkelijke interne digitale markt. Om het potentieel en de voordelen voor de consument van dit radiospectrumprogramma en van de interne markt volledig te kunnen verwezenlijken, moet het programma worden aangevuld met nieuwe, toekomstgerichte voorstellen, die ruimte scheppen voor de ontwikkeling van de online economie, bijvoorbeeld met betrekking tot gegevensbescherming en tot een Europees vergunningstelsel voor online-inhoud.* [Am 5]

- (6) Gezien het enorme potentieel van draadloze diensten voor het bevorderen van een op informatie gebaseerde economie, het ontwikkelen en ondersteunen van sectoren die een beroep doen op informatie- en communicatietechnologie en het wegwerken van de digitale kloof dient het eerste programma in het bijzonder bij te dragen tot de verwezenlijking van de Europa 2020-strategie voor slimme, duurzame en inclusieve groei. ***Door de explosieve ontwikkeling van met name audiovisuelemediadiensten en online-inhoud wordt de vraag naar snelheid en dekking krachtig opgestuwd.*** Het is tevens een belangrijke component in het kader van de Digitale Agenda voor Europa¹, die als doel heeft te voorzien in snel breedbandinternet voor de toekomstige op netwerken gebaseerde kenniseconomie en de ambitieuze doelstelling bevat om universele toegang te bieden tot breedbandinternet. ***Het leveren van de hoogst mogelijke snelheden en capaciteit voor breedband, en daarbij de garantie geven dat tegen 2020 iedereen kan rekenen op een verbindingssnelheid van minstens 30 Mbps en dat tenminste de helft van de Europese huishoudens een breedbandverbinding met een snelheid van minimaal 100 Mbps heeft, is van groot belang om de economische groei en het mondiaal concurrentievermogen te bevorderen en noodzakelijk om de duurzame economische en sociale voordelen van een digitale interne markt te creëren.*** Het programma moet ook andere sectorale prioriteiten van de Unie, zoals een duurzaam milieu en economische en sociale integratie voor alle EU-burgers, ondersteunen. Gelet op het belang van draadloze toepassingen voor innovatie levert dit programma ook een belangrijke bijdrage tot het beleid van de Unie inzake innovatie. [Am 6]
- (7) ***Het eerste programma dient de basis te vormen voor een ontwikkeling waarbinnen de Unie het voortouw kan nemen op het gebied van breedbandsnelheden, mobiliteit, dekking en capaciteit. Een dergelijk leiderschap is essentieel voor het bewerkstellingen van een concurrerende digitale interne markt, die als speerpunt dient voor de vrijmaking van de interne markt voor alle Europese burgers.*** [Am 7]

¹ COM(2010)0245.

- (8) In het eerste programma moeten de *beginselen* en doelstellingen voor de lidstaten en de instellingen van de Unie tot 2015 worden *neergelegd* en specifieke uitvoeringsmaatregelen worden vastgesteld. Het spectrumbeheer is weliswaar nog steeds grotendeels een nationale bevoegdheid, maar dient in overeenstemming te zijn met het bestaande Unierecht en ruimte te bieden voor acties in het kader van het beleid van de Unie. [Am 8]
- (9) Het programma dient tevens rekening te houden met Beschikking nr. 676/2002/EG en de technische deskundigheid van de Europese Conferentie van PTT-administraties (CEPT) zodat in het kader van door het Parlement en de Raad bekrachtigde spectrumafhankelijk beleid van de Unie technische uitvoeringsmaatregelen ten uitvoer kunnen worden gelegd, waarbij moet worden aangetekend dat voor de uitvoering van het bestaande EU-beleid dergelijke maatregelen steeds kunnen worden genomen wanneer dat noodzakelijk is.
- (10) Om een optimaal *en productief* gebruik van het spectrum *als een openbaar goed* te verzekeren *kan het nodig zijn dat de Commissie en de lidstaten naast de bestaande traditionele oplossingen zoals veilingen*, innoverende machtigingsoplossingen *invoeren*, zoals het collectief gebruik van spectrum, algemene machtigingen of het delen van infrastructuur. De toepassing van dergelijke beginselen in de Unie kan worden gefaciliteerd door *beste praktijken in kaart te brengen, informatie-uitwisseling aan te moedigen en* door bepaalde gemeenschappelijke of convergerende voorwaarden voor spectrumgebruik vast te stellen. Algemene machtigingen, het *meest toepasselijke en* goedkoopste vergunningensysteem, bieden grote voordelen wanneer er geen gevaar bestaat dat interferentie de ontwikkeling van andere diensten in het gedrang brengt *en zijn tevens het meest geschikt overeenkomstig artikel 5 van Richtlijn 2002/20/EG*. [Am 9]

- (11) Het verhandelen van spectrumrechten in combinatie met flexibele gebruiksvoorwaarden zal de economische groei sterk bevorderen. Derhalve dienen banden waarop het Unierecht reeds voorziet in een flexibel gebruik overeenkomstig de Richtlijn 2002/21/EG onmiddellijk verhandelbaar te worden gemaakt. Gemeenschappelijke beginselen met betrekking tot het formaat en de inhoud van verhandelbare rechten en gemeenschappelijke maatregelen om te vermijden dat concentraties van spectrum ontstaan die tot een aanmerkelijke marktmacht of een dubieuze onderbenutting van verworven spectrum leiden, zullen de gecoördineerde invoering van die maatregelen door alle lidstaten vergemakkelijken en de verwerving van spectrumrechten elders in de Unie faciliteren. ***Bovendien lijkt het voor de verwezenlijking van de doelstellingen van de 'Digitale Agenda voor Europa' nuttig een deel van de opbrengsten van de veiling van spectrumrechten ('digitaal dividend') te gebruiken voor een snellere uitbreiding van de dekking van breedbandnetwerken. [Am 11]***

- (12) Zoals benadrukt in de Digitale Agenda voor Europa is draadloze breedband een belangrijk middel om de concurrentie ***een nieuwe impuls te geven, gelijke concurrentievoorwaarden voor geheel Europa te creëren en*** de keuze voor de consument en de toegang op het platteland of andere gebieden waar de invoering van breedband moeilijk ligt of economisch niet levensvatbaar is, te verbeteren. Spectrumbeheer kan de concurrentie evenwel beïnvloeden door de rol en de positie van marktspelers te wijzigen, bijvoorbeeld wanneer bestaande gebruikers onrechtmatige concurrentievoordelen genieten. Beperkte toegang tot het spectrum kan, naarmate geschikt spectrum schaarser wordt, een hindernis vormen voor de opkomst van nieuwe diensten of toepassingen en de innovatie en mededinging in het gedrang brengen. De verwerving van nieuwe gebruiksrechten, onder meer door spectrumhandel of andere transacties tussen gebruikers, en de invoering van nieuwe flexibele criteria voor het gebruik van spectrum kan de bestaande concurrentiesituatie beïnvloeden. Teneinde concurrentievervalsing te vermijden overeenkomstig de beginselen die ten grondslag liggen aan artikel 5, lid 6, van Richtlijn 2002/20/EG en artikel 1, lid 2, van Richtlijn 87/372/EEG ***van de Raad van 25 juni 1987 inzake de voor een gecoördineerde invoering van openbare paneuropese digitale cellulair mobiele communicatie te land in de Gemeenschap beschikbaar te stellen frequentiebanden*** (de 'GSM-richtlijn')¹ ***moeten*** de lidstaten ***derhalve een grondige analyse opmaken van de mededingingseffecten, alvorens over te gaan tot nieuwe spectrumallocaties en*** ex ante of ex post passende regelgevende maatregelen te nemen, bijvoorbeeld om bestaande rechten te wijzigen, de verwerving van spectrum in bepaalde gevallen te verbieden, voorwaarden op te leggen inzake hamsteren en het efficiënt gebruik van spectrum, zoals de in artikel 9, lid 7, van de Richtlijn 2002/21/EG bedoelde voorwaarden, het toegewezen spectrum per exploitant te beperken en te grote concentraties te vermijden. ***Lidstaten kunnen eveneens stappen ondernemen om een meer evenredige toewijzing van spectrum onder marktdeelnemers te bewerkstelligen door in bepaalde frequentiebanden of groepen van banden met vergelijkbare kenmerken spectrum voor nieuwkomers te reserveren.*** [Am 12]

¹ ***PB L 196 van 17.7.1987, blz. 85.***

- (13) Een optimaal en efficiënt spectrumgebruik vergt permanente monitoring van de ontwikkelingen en actuele, transparante informatie over het spectrumgebruik in de hele Unie. Op grond van Beschikking 2007/344/EG van 16 mei 2007 van de Commissie inzake de geharmoniseerde beschikbaarheid van informatie over spectrumgebruik in de Gemeenschap¹ zijn de lidstaten verplicht informatie over de gebruiksrechten te publiceren, maar de Unie heeft behoefte aan een gedetailleerde inventaris van het bestaande spectrumgebruik *en van de efficiency van dat gebruik, ingevolge een gemeenschappelijke* evaluatie- en beoordelingsmethode om de efficiency van het spectrum- en radioapparatuurgebruik te verbeteren, met name tussen 300 MHz en **6 GHz, maar ook tussen 6 GHz en 70 GHz, aangezien deze frequenties als gevolg van de snelle technologische ontwikkelingen steeds belangrijker zullen worden.** Deze inventaris *moet voldoende gedetailleerd zijn om* enerzijds inzicht *te* verschaffen in inefficiënte technologieën en spectrumgebruik in zowel de *particuliere* als publieke sector en in onbenut toegewezen spectrum en gemiste kansen om spectrum *te* delen en anderzijds helpen om de toekomstige behoeften van bedrijven en consumenten in kaart te brengen. *Gezien de voortdurende uitbreiding van het aantal toepassingen waarbij van draadloze gegevensoverdracht gebruik wordt gemaakt, dienen de lidstaten het efficiënte gebruik van spectrum voor gebruikersapplicaties te stimuleren.* [Am 13]
- (14) *Hoewel de zogenaamde 'kennistechnologieën' zich in technisch opzicht nog in het ontwikkelingsstadium bevinden, moeten de mogelijkheden ervan nu al nader worden onderzocht en toegepast voor de vergaring van middels geolocatie verkregen gegevens over het spectrumgebruik, die zouden moeten worden opgeslagen in de te ontwikkelen inventaris.* [Am 89]
- (15) Geharmoniseerde normen op grond van Richtlijn 1999/5/EG, waarin rekening wordt gehouden met de wettelijke voorwaarden inzake gedeeld spectrumgebruik, zijn van vitaal belang om ervoor te zorgen dat het spectrum efficiënt wordt gebruikt. Europese normen voor niet-radio-elektrische en elektrische apparatuur en netwerken mogen niet tot een verstoring van het spectrumgebruik leiden. De gezamenlijke impact van de toenemende omvang en intensiteit van draadloze apparatuur en toepassingen en de diversiteit van het spectrumgebruik vormen een probleem voor het huidige interferentiebeheer. Deze aspecten moeten opnieuw worden onderzocht en bestudeerd, samen met de kenmerken van ontvangers en meer geavanceerde mechanismen om interferentie te vermijden, *teneinde storende interferentie of hinder voor bestaand en toekomstig spectrumgebruik tegen te gaan. Bovendien moeten de lidstaten in voorkomend geval overeenkomstig hun nationale wetgeving compenserende maatregelen kunnen invoeren in verband met de directe kosten van het oplossen van interferentiekwesties en migratiekosten.* [Am 14]

¹ PB L 129 van 17.5.2007, blz. 67.

- (16) Overeenkomstig de doelstellingen van de ambitieuze "Digitale agenda voor Europa" van de Commissie, **leveren** draadloze **breedbanddiensten** een sterke bijdrage tot economisch herstel en groei indien er voldoende spectrum beschikbaar is, de gebruiksrechten snel worden toegewezen en handel wordt toegestaan om in te spelen op marktontwikkelingen. In het kader van de Digitale Agenda wordt ernaar gestreefd alle EU-burgers tegen 2020 toegang te verlenen tot breedband met een snelheid van minstens 30 Mbps. Reeds **geharmoniseerd** spectrum moet derhalve tegen 2012 worden opengesteld voor terrestrische communicatie om iedereen een vlotte toegang tot draadloze breedband te waarborgen, met name binnen de in de Beschikkingen 2008/477/EG¹, 2008/411/EG² en 2009/766/EG³ van de Commissie aangewezen spectrumbanden. Breedbandtoegang via satelliet kan een snelle en betaalbare oplossing zijn om de terrestrische breedbanddiensten aan te vullen en de dekking in afgelegen regio's van de Unie te waarborgen. [Am 15]
- (17) *Volgens diverse convergerende studies neemt het mobiele dataverkeer snel toe en verdubbelt het momenteel elk jaar in omvang. Tegen dit tempo – dat de komende jaren wellicht zal aanhouden – zal het mobiele dataverkeer tussen 2009 en 2014 met een factor 40 zijn toegenomen. Om met deze exponentiële groei te kunnen omgaan, zullen de regelgevers en markspelers een aantal maatregelen moeten nemen in de zin van een verbetering van de spectrumefficiëntie over de hele lijn, eventuele verder geharmoniseerde spectrumtoewijzingen voor draadloos breedband, en het naar andere netwerken omleiden van dataverkeer via multimodale apparatuur.* [Am 16]
- (18) *Er moeten flexibelere regelingen voor het spectrumgebruik worden ingevoerd ter bevordering van innovatie en snelle breedbandverbindingen, die bedrijven in staat stellen hun kosten te beperken en hun concurrentievermogen te versterken en die het mogelijk maken nieuwe interactieve onlinediensten te ontwikkelen, bijvoorbeeld op het gebied van onderwijs, gezondheid en diensten van algemeen belang.* [Am 17]

¹ Beschikking 2008/477/EG van de Commissie van 13 juni 2008 betreffende de harmonisering van de 2 500 - 2 690 MHz-frequentieband voor terrestrische systemen die elektronischecommunicatiediensten kunnen verschaffen in de Gemeenschap (PB L 163 van 24.6.2008, blz. 37).

² Beschikking 2008/411/EG van de Commissie van 21 mei 2008 betreffende de harmonisering van de 3 400 - 3 800 MHz-frequentieband voor terrestrische systemen die elektronischecommunicatiediensten kunnen verschaffen in de Gemeenschap (PB L 144 van 4.6.2008, blz. 77).

³ Beschikking 2009/766/EG van de Commissie van 16 oktober 2009 betreffende de harmonisatie van de 900 MHz- en de 1 800 MHz-frequentieband voor terrestrische systemen die pan-Europese elektronischecommunicatiediensten kunnen verschaffen in de Gemeenschap (PB L 274 van 20.10.2009, blz. 32).

- (19) *Een Europese markt met bijna 500 miljoen burgers die de beschikking hebben over een snelle breedbandverbinding zou als speerpunt dienen bij de ontwikkeling van een interne markt, waardoor een wereldwijd unieke kritische massa gebruikers ontstaat, alle regio's nieuwe kansen krijgen, elke gebruiker meerwaarde wordt geboden en de Unie de mogelijkheid krijgt de meest vooraanstaande kenniseconomie ter wereld te worden. Een snelle toepassing van breedband is cruciaal voor de groei van de productiviteit in de Unie en de opkomst van nieuwe en kleine ondernemingen die een leidende rol kunnen spelen in verschillende sectoren, zoals de gezondheidszorg, de productie en de dienstensector. [Am 18]*
- (20) *Volgens berekeningen van de Internationale Telecommunicatie-Unie (ITU) liggen de toekomstige bandbreedtes van het spectrum voor de ontwikkeling van het International Mobile Telecommunications-2000 (IMT-2000) en het IMT-advanced system (d.w.z. 3G en 4G mobiele communicatie) voor de commerciële mobiele industrie in 2020 in iedere ITU-regio, waaronder Europa, tussen 1 280 en 1 720 MHz. Indien er geen extra spectrum wordt vrijgegeven, bij voorkeur op mondiaal niveau geharmoniseerd, zullen nieuwe diensten en economische groei worden belemmerd als gevolg van de beperkte capaciteit van mobiele netwerken. [Am 19]*

- (21) *Naast de 880-915 MHz- en de 925-960 MHz-frequentiebanden (de '900 MHz-band'), die ten behoeve van de concurrentieverhoudingen en overeenkomstig de herziene Richtlijn 2009/114/EG van het Europees Parlement en de Raad¹ tijdig moet worden vrijgemaakt, leent ook de 790-862 MHz band (de '800 MHz-band') zich bij uitstek voor de dekking van grote gebieden met draadloze breedbanddiensten. Voortbouwend op de harmonisering van de technische voorwaarden op grond van Besluit nr. 2010/267/EU van de Commissie van 6 mei 2010 betreffende de geharmoniseerde technische gebruiksvoorwaarden in de 790-862 MHz-frequentieband voor terrestrische systemen die elektronische-communicatiediensten kunnen verschaffen in de Europese Unie² en op de aanbeveling 2009/848/EG van de Commissie van 28 oktober 2009 tot het vrijgeven van het digitale dividend in de Europese Unie vergemakkelijken³ om de analoge uitzendingen tegen 1 januari 2012 stop te zetten en gelet op de snelle nationale regelgevende ontwikkelingen, moet deze band in principe tegen 2013 beschikbaar worden gesteld voor elektronische communicatie in de Unie. In verband met deze band is een spoedige tenuitvoerlegging noodzakelijk om technische storingen te vermijden, vooral in de regio's die gelegen zijn aan de grenzen tussen lidstaten. Gelet op de geschiktheid van de 800 MHz-band voor de dekking van grote gebieden, kunnen aan de rechten dekkingsverplichtingen worden gekoppeld waaraan moet worden voldaan conform de beginselen inzake technologie- en dienstenneutraliteit. Er moet extra spectrum voor draadloze breedbanddiensten in de 1 452-1 492 MHz-band (de '1,5 GHz-band') en de 2 300-2 400 MHz-band (de '2,3 GHz-band') worden vrijgemaakt om aan de toenemende vraag naar mobiel verkeer te kunnen voldoen, terwijl dit tevens moet zorgen voor gelijke concurrentievoorwaarden tussen de verschillende technologische oplossingen en voor ondersteuning van het verschijnen van pan-Europese exploitanten binnen de Unie. Verdere toewijzingen van spectrum voor mobiele diensten, zoals de 694-790 MHz-band (de '700 MHz-band'), dienen te worden geëvalueerd onder inachtneming van de toekomstige capaciteitsvereisten voor draadloze breedbanddiensten en terrestrische tv. [Am 20]*

¹ *PB L 274 van 20.10.2009, blz. 25.*

² *PB L 117 van 11.5.2010, blz. 95.*

³ *PB L 308 van 24.11.2009, blz. 24.*

- (22) *Een verruiming van de mogelijkheden voor mobiele breedband is van cruciaal belang om de culturele sector nieuwe distributieplatforms te verstrekken, waarmee de weg wordt vrijgemaakt voor een succesvolle toekomstige ontwikkeling van deze sector. Het is essentieel dat terrestrische tv-diensten en andere actoren de mogelijkheid hebben bestaande diensten te behouden wanneer een extra deel van het spectrum beschikbaar wordt gesteld voor draadloze diensten. Migratiekosten die voortvloeien uit het vrijmaken van extra spectrum, kunnen worden gedekt door middel van licentievergoedingen, zodat exploitanten dezelfde mogelijkheden als nu hebben in andere delen van het spectrum. [Am 21]*
- (23) *Het aantal draadloze toegangssystemen, waaronder lokale radiotoegangssystemen, wordt te groot voor de huidige vergunningsvrije toewijzingen op 2,4 GHz en 5 GHz. Teneinde te kunnen voldoen aan de nieuwste generatie draadloze technologieën, zijn er bredere banden nodig waarin snelheden van meer dan 1 Gbps mogelijk zijn. Bovendien moet de vraag in hoeverre er in de praktijk meer vergunningsvrij spectrum voor draadloze toegangssystemen, met inbegrip van Radio Local Area Networks als bedoeld in Beschikking 2005/513/EG van de Commissie¹ kan worden toegewezen, worden beoordeeld in het licht van de inventarisatie van de bestaande toepassingen van en nieuwe behoeften aan spectrum, en al naargelang het gebruik dat voor andere functies van het spectrum wordt gemaakt. [Am 22 en 25]*
- (24) *Hoewel omroepdiensten een belangrijk platform voor de distributie van content blijven – aangezien zij nog steeds het meest economische platform zijn voor massadistributie – bieden breedband en zowel vaste als mobiele en andere nieuwe diensten de culturele sector nieuwe mogelijkheden om zijn assortiment van distributieplatforms te diversifiëren, om diensten op aanvraag te leveren en het economisch potentieel dat wordt geboden door de forse toename van het dataverkeer aan te boren. [Am 23]*
- (25) *Net als in het geval van de "GSM"-standaard, die in heel de wereld met succes is toegepast dankzij een snelle en doortastende pan-Europese harmonisatie, dient de Unie zich te richten op het vaststellen van de wereldagenda voor toekomstige nieuwe toewijzingen van spectrum, in het bijzonder voor het meest efficiënte deel van het spectrum. Het maken van afspraken zal tijdens de Wereldradiocommunicatieconferentie (WRC) 2016 centraal staan teneinde een mondiale harmonisatie en coördinatie met de naburige derde landen te kunnen garanderen. [Am 24]*

¹ *Beschikking 2005/513/EG van de Commissie van 11 juli 2005 betreffende het geharmoniseerde gebruik van het radiospectrum in de 5 GHz-frequentieband voor de implementatie van draadloze toegangssystemen met inbegrip van Radio Local Area Networks (WAS/R-LAN's) (PB L 187 van 19.7.2005, blz. 22).*

- (26) Aangezien een gezamenlijke aanpak en schaalvoordelen cruciaal zijn voor de ontwikkeling van breedbandcommunicatie in de hele Unie en het voorkomen van concurrentievervalsing en marktfragmentatie tussen de lidstaten, **moeten** in onderling overleg tussen de lidstaten en de Commissie bepaalde machtigings- en procedurevoorwaarden worden vastgesteld. **Die voorwaarden moeten er in de eerste plaats op gericht zijn nieuwkomers via veilingen of andere mededingingsprocedures toegang te bieden tot lagere banden.** Die voorwaarden kunnen onder meer **ook** betrekking hebben op de verplichte dekking, de omvang van spectrumblokken, de termijn voor de toekenning van rechten, de toegang voor mobiele exploitanten met virtueel netwerk (MVNO's) en de looptijd van gebruiksrechten. Gelet op het belang van de spectrumhandel voor een efficiënter gebruik van het spectrum, **voor het faciliteren van nieuwe pan-Europese diensten** en de ontwikkeling van de interne markt voor draadloze uitrusting en diensten, moeten die voorwaarden van toepassing zijn op voor draadloze communicatie toegewezen banden waarvoor de rechten kunnen worden overgedragen of geleased. **[Am 26]**

- (27) Ook kan extra spectrum nodig zijn voor andere sectoren zoals vervoer (voor veiligheids-, informatie- en beheerssystemen), onderzoek en ontwikkeling (O&O), *cultuur*, e-gezondheid, e-inclusie en civiele bescherming en rampenbestrijding, *in de laatste gevallen gezien het toegenomen gebruik van video- en datatransmissiesystemen met het oog op een snelle en efficiëntere dienstverlening*. Sterkere synergieën *en het leggen van directe verbanden* tussen het spectrumbeleid en O&O-activiteiten en studies over de radiocompatibiliteit tussen verschillende spectrumgebruikers zullen bijdragen tot innovatie. *De relevante onderzoeksorganisaties zullen* ondersteuning bieden bij de ontwikkeling van de technische aspecten van de spectrumregulering, met name door testfaciliteiten aan te bieden om de voor de uniale wetgeving relevante interferentiemodellen te toetsen. De resultaten van onderzoek in het kader van het zevende kaderprogramma voor activiteiten inzake onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratie¹ vergen bovendien een onderzoek van de spectrumbehoeften van projecten met een groot economisch of investeringspotentieel, in het bijzonder voor kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's), bv. cognitieve radio of e-gezondheid. Voorts moet een passende bescherming tegen schadelijke interferenties worden gewaarborgd ter ondersteuning van O&O en wetenschappelijke activiteiten. **[Am 27]**
- (28) In de Europa 2020-strategie zijn milieudoelstellingen opgenomen voor een duurzame, zuinige en concurrerende economie, bijvoorbeeld door een 20% doelmatiger gebruik van hulpbronnen. In de Digitale Agenda voor Europa wordt gewezen op de cruciale rol die de informatie- en communicatietechnologiesector (ICT) daarbij speelt. De voorgestelde acties omvatten de versnelde invoering van een intelligent energiebeheersysteem in de hele Unie (intelligente netwerken en slimme meters) met communicatiemogelijkheden om het energieverbruik te drukken, en de ontwikkeling van intelligente vervoerssystemen (ITS) en intelligent verkeersbeheer om de uitstoot van koolstofdioxide door vervoer terug te dringen. Een efficiënt gebruik van spectrumtechnologieën kan ook helpen om het energieverbruik van radioapparatuur terug te dringen en de milieueffecten in landelijke en afgelegen gebieden te beperken.

¹ Besluit nr. 1982/2006/EG van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 betreffende het zevende kaderprogramma van de Europese Gemeenschap voor activiteiten op het gebied van onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratie (2007-2013) (PB L 412 van 30.12.2006, blz. 1)

- (29) De bescherming van de volksgezondheid tegen elektromagnetische velden is essentieel voor het welzijn van de bevolking en voor een samenhangend spectrumvergunningbeleid in de Unie. Hoewel de bescherming van de volksgezondheid tegen elektromagnetische velden reeds is opgenomen in Aanbeveling 1999/519/EG van de Raad van 12 juli 1999 betreffende de beperking van de blootstelling van de bevolking aan elektromagnetische velden (0 Hz tot 300 GHz)¹ is het van vitaal belang om ***meer inzicht te krijgen in de reacties van levende organismen op elektromagnetische velden en*** permanent toe te zien op de ioniserende en niet-ioniserende effecten van spectrumgebruik op de gezondheid, met inbegrip van de reële gecombineerde effecten van spectrumgebruik met verschillende frequenties en door een toenemend aantal types apparatuur. ***Bij het realiseren van adequate openbare veiligheid zorgen de lidstaten ervoor dat de beschermende maatregelen technologie- en dienstenneutraal zijn.*** [Am 28]
- (30) De verwezenlijking van primaire doelstellingen van algemeen belang, zoals de bescherming van mensenlevens, vergt gecoördineerde technische oplossing om de veiligheids- en hulpdiensten in de lidstaten te doen samenwerken. ***In een gecoördineerd pan-Europees radiospectrumblok*** moet voldoende spectrum worden vrijgemaakt voor het vrije verkeer van veiligheidsdiensten en -instrumenten alsmede voor innoverende pan-Europese of interoperabele veiligheids- en noodoplossingen. Studies hebben reeds aangetoond dat er de volgende 5 tot 10 jaar in de hele Unie behoefte is aan extra geharmoniseerd spectrum beneden 1 GHz voor mobiele breedbanddiensten voor civiele bescherming en rampenbestrijding. ***Extra geharmoniseerde toewijzing van spectrum voor civiele bescherming en rampenbestrijding beneden 1 GHz dient ook een toetsing te omvatten van het potentieel om ander spectrum voor civiele bescherming en rampenbestrijding vrij te maken of te delen.*** [Am 29]

¹ ***PB L 199 van 30.7.1999, blz. 59.***

- (31) De regulering van het spectrum heeft een belangrijke grensoverschrijdende of internationale dimensie vanwege de propagatiekenmerken, de internationale dimensie van de van radiodiensten afhankelijke markten en de noodzaak om schadelijke interferenties tussen landen te voorkomen. Op grond van de verwijzingen naar internationale overeenkomsten in de Richtlijnen 2002/21/EG en 2002/20/EG, als gewijzigd door Richtlijn 2009/140/EG, mogen de lidstaten bovendien geen internationale verplichtingen aangaan die strijdig zijn met hun EU-verplichtingen of die de naleving daarvan in de weg staan. Overeenkomstig de rechtspraak van het Hof van Justitie dienen de lidstaten het nodige te doen om binnen de voor de coördinatie van het spectrum bevoegde internationale organisaties een passende vertegenwoordiging van de Unie mogelijk te maken voor aangelegenheden die tot haar bevoegdheden behoren. De Unie dient bovendien een sturende politieke rol te spelen bij de voorbereiding van onderhandelingen waarbij het EU-beleid of de EU-bevoegdheden ter discussie staan ***en ervoor te zorgen dat de Unie met één stem spreekt*** bij multilaterale onderhandelingen ***ten einde mondiale synergieën en schaalvoordelen bij het spectrumgebruik te creëren***, onder meer binnen de Internationale Telecommunicatie-Unie, waarvan de verantwoordelijkheden vergelijkbaar zijn met de op grond van het EU-recht aan de Unie toegewezen bevoegdheden inzake spectrum. [Am 30]
- (32) Vertrekkend vanuit de huidige praktijk en voortbouwend op de in de conclusies van de Raad van 3 februari 1992 inzake de procedures voor de Wereldadministratieve Radioconferentie van 1992 neergelegde beginselen, en voor zover de WRC en andere multilaterale onderhandelingen betrekking hebben op beginselen en beleidsterreinen met een belangrijke EU-dimensie, moet de Unie nieuwe procedures kunnen vaststellen om haar belangen bij multilaterale onderhandelingen te verdedigen en er op lange termijn blijven naar streven om naast de lidstaten lid te worden van de Internationale Telecommunicatie-Unie; hiertoe kan de Commissie, rekening houdend met het advies van de Beleidsgroep radiospectrum (RSPG), overeenkomstig Richtlijn 2002/21/EG tevens gemeenschappelijke beleidsdoelstellingen voorstellen aan het Europees Parlement en de Raad.

- (33) ***Om de toenemende druk op de voor satellietnavigatie en -communicatie gereserveerde frequentieband te voorkomen, moet die bandbreedte in de nieuwe planning van het spectrumgebruik worden gewaarborgd.*** De WRC 2012 omvat specifieke thema's die relevant zijn voor de Unie, zoals het digitale dividend, wetenschappelijke en meteorologische diensten, duurzame ontwikkeling en klimaatverandering, satellietcommunicatie en het gebruik van het spectrum voor Galileo (opgericht bij Verordening (EG) nr. 876/2002 van de Raad van 21 mei 2002 tot oprichting van de gemeenschappelijke onderneming Galileo¹ en Verordening (EG) nr. 1321/2004 van de Raad van 12 juli 2004 inzake de beheersstructuren van de Europese programma's voor radionavigatie per satelliet²), alsook het Europees programma voor aardobservatie³ voor een beter gebruik van aardobservatiegegevens. [Am 31]
- (34) ***De lidstaten dienen hun bilaterale onderhandelingen met omringende derde landen, onder meer met kandidaat-lidstaten en mogelijke kandidaat-lidstaten, met het oog op de naleving van hun EU-verplichtingen inzake frequentiecoördinatie voort te zetten en te proberen overeenkomsten te sluiten, welke een positief precedent kunnen scheppen voor andere lidstaten. De Unie moet de lidstaten technische en politieke ondersteuning geven bij hun bilaterale en multilaterale onderhandelingen met derde landen, met name buurlanden*** ■ , onder meer kandidaat-lidstaten ***en mogelijke kandidaat-lidstaten.*** Op die manier worden zij geholpen om schadelijke interferenties te vermijden en de spectrumefficiëntie en de convergentie van het spectrumgebruik tot buiten de grenzen van de Unie te verbeteren. Er moet dringend worden ingegrepen in de 800 MHz en de 3,4-3,8 GHz-banden met het oog op de overgang naar cellulaire breedband en de voor de modernisering van de luchtverkeersleiding noodzakelijke harmonisering van het spectrum. [Am 32]

¹ PB L 138 van 28.5.2002, blz. 1.

² PB L 246 van 20.7.2004, blz. 1.

³ PB L 276 van 20.10.2010, blz.1.

- (35) Om de doelstellingen van dit programma te realiseren is het belangrijk dat een passend institutioneel kader wordt ontwikkeld voor de coördinatie van het beheer en de regulering van het spectrum op uniale niveau, terdege rekening houdend met de bevoegdheden en de deskundigheid van de nationale overheden. Dit kader kan in de context van de interne markt ook ondersteuning worden geboden voor spectrumcoördinatie tussen de lidstaten. Samenwerking en coördinatie zijn tevens essentieel voor de normalisatie- en onderzoeksinstanties en de CEPT.
- (36) De Commissie dient *jaarlijks* verslag uit te brengen aan het Europees Parlement en de Raad over de resultaten die in het kader van deze beschikking zijn bereikt, alsmede over de voor de toekomst geplande acties. [Am 33]
- (37) Bij de opstelling van dit voorstel heeft de Commissie zoveel mogelijk rekening gehouden met het advies van het RSPG,
- (38) *Dit besluit geldt onverminderd de bescherming die marktdeelnemers wordt geboden op grond van Richtlijn 2009/140/EG.* [Am 34]

HEBBEN HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1
Doel *en* werkingssfeer

1. Bij dit besluit wordt een *meerjarig* programma voor het radiospectrumbeleid vastgesteld teneinde het radiospectrumgebruik strategisch te plannen en te harmoniseren om de werking van de interne markt te waarborgen.
2. *Dit besluit bestrijkt alle beleidsterreinen van de interne markt waarbij spectrum wordt gebruikt, zoals elektronische communicatie, onderzoek en ontwikkeling, vervoer, energie en audiovisuele media.*
3. *Dit besluit is in overeenstemming met de bestaande wetgeving van de Unie, met name de Richtlijnen 2002/19/EG, 2002/20/EG, 2002/21/EG en 1999/5/EG, alsmede Beschikking nr. 676/2002/EG, en ook met de maatregelen die op nationaal niveau worden genomen overeenkomstig het Unierecht en specifieke internationale overeenkomsten, met inachtneming van de ITU-radioreglementen.*
4. *Dit besluit geldt onverminderd de maatregelen die volledig overeenkomstig het Unierecht op nationaal niveau worden genomen ter verwezenlijking van doelstellingen van algemeen belang, in het bijzonder deze met betrekking tot inhoudsregels en audiovisueel beleid. [Am 35]*

Artikel 2

Algemene regelgevende voorwaarden

- I.** De lidstaten werken onderling en met de Commissie op een transparante manier samen om de consequente toepassing van de volgende algemene regelgevende beginselen in de hele Unie te waarborgen:
- a) bevordering van een efficiënt gebruik van het spectrum om zo goed mogelijk tegemoet te komen aan de stijgende vraag naar frequenties, **die een weerspiegeling vormt van de belangrijke maatschappelijke, culturele en economische waarde van het spectrum;**
 - I**
 - b) toepassing van **het meest geschikte, niet-discriminerende en** voordeligste machtigingssysteem met het oog op een maximale flexibiliteit en efficiency bij het gebruik van spectrum;
 - c) waarborging van de **ontwikkeling** van de interne markt **en digitale diensten** door te zorgen voor reële concurrentie, **gelijke concurrentievoorwaarden op pan-Europees niveau en het bevorderen van de opkomst van toekomstige pan-Europese diensten;**
 - d) **bevordering van innovatie;**
 - e) **volledig rekening houden met het relevante Unierecht inzake de effecten van elektromagnetische veldemissies op de menselijke gezondheid bij het vaststellen van de technische voorwaarden voor het spectrumgebruik;**
 - f) **bevordering van neutraliteit van technologie en diensten bij het spectrumgebruik. [Am 36]**

2. *Voor elektronische communicatie gelden de volgende specifieke beginselen, overeenkomstig de artikelen 8 bis, 9 en 9 ter van Richtlijn 2002/21/EG en overeenkomstig Beschikking nr. 676/2002/EG:*

- a) *toepassing van technologie- en dienstenneutraliteit bij het gebruik van spectrum voor elektronische communicatienetwerken en –diensten en de overdracht of huur van individuele rechten om radiofrequenties te gebruiken;*
- b) *bevordering van de harmonisatie van het gebruik van radiofrequenties in de hele Unie, in overeenstemming met de noodzaak te zorgen voor een effectief en efficiënt gebruik van die frequenties;*
- c) *vergemakkelijking van de toeneming van mobiele dataverkeers- en breedbanddiensten, vooral door het stimuleren van flexibiliteit en door het bevorderen van innovatie, met inachtneming van de noodzaak schadelijke interferentie te voorkomen en de technische kwaliteit van de diensten te waarborgen;*
- d) *instandhouding en ontwikkeling van reële mededinging door ex-ante of ex-post op te treden teneinde te voorkomen dat sommige marktdeelnemers te grote concentraties van radiofrequenties verwerven waardoor de mededinging ernstig in het gedrang komt, of ex-post in te grijpen wanneer dergelijke concentraties ontstaan. [Am 37]*

Artikel 3 Beleidsdoelstellingen

In het licht van de prioriteiten van het eerste programma werken de lidstaten en de Commissie samen om de volgende beleidsdoelstellingen te ondersteunen en te verwezenlijken:

- a) *toewijzing van voldoende en geschikt spectrum voor het mobiele dataverkeer met een omvang van tenminste 1 200 MHz vóór 2015, tenzij anders vermeld in het programma voor het radiospectrumbeleid, om de beleidsdoelstellingen van de Unie te ondersteunen, en om het best tegemoet te komen aan de toenemende vraag naar mobiel dataverkeer en daarbij de ontwikkeling van commerciële en publieke diensten mogelijk te maken, met inachtneming van zwaarwegende doelstellingen van algemeen belang als culturele verscheidenheid en pluriformiteit van de media; [Am 38]*
- b) *de digitale kloof overbruggen en de doelstellingen van de Digitale Agenda voor Europa verwezenlijken door ervoor te zorgen dat alle burgers van de Unie tegen 2020 toegang hebben tot breedbandverbindingen met een snelheid van minstens 30 Mbps en dat de Unie de hoogst mogelijke breedbandsnelheid en -capaciteit heeft; [Am 39]*
- c) *de Unie in staat stellen het voortouw te nemen op het gebied van draadloze breedbanddiensten voor elektronische communicatie door het vrijmaken van voldoende extra spectrum in de meest kostenefficiënte banden opdat deze diensten wijdverbreid beschikbaar zijn; [Am 40]*
- d) *mogelijkheden voor zowel de commerciële sector als overheidsdiensten veiligstellen door verhoging van de capaciteit van mobiele breedband; [Am 41]*

- e) flexibiliteit bij het gebruik van spectrum, innovatie en investeringen aanmoedigen door het beginsel van technologie- en dienstenneutraliteit *in de gehele Unie consequent* toe te passen, *zodat wordt gezorgd voor gelijke mededingingsvoorwaarden voor alle technische oplossingen waartoe eventueel wordt besloten en door middel van adequate voorspelbaarheid van de regelgeving*, door *geharmoniseerd* spectrum vrij te maken voor nieuwe *geavanceerde technologieën* en door de mogelijkheid te creëren om spectrumrechten te verhandelen, *en zo mogelijkheden te scheppen voor de ontwikkeling van pan-Europese structuren*; [Am 42]
- f) een efficiënt gebruik van het spectrum verbeteren door de voordelen van een algemene machtigingen te benutten en vaker met dergelijke machtigingen te werken;
- g) *passief delen van infrastructuur aanmoedigen waar zulks evenredig en niet-discriminerend is, zoals beoogd in artikel 12 van Richtlijn 2002/21/EG*; [Am 43]
- h) reële mededinging in stand houden en ontwikkelen, met name op het gebied van elektronischecommunicatiediensten door ex ante te voorkomen dat ondernemingen te grote concentraties van radiofrequenties verwerven waardoor de reële mededinging op de interne markt ernstig in het gedrang komt, of ex post in te grijpen wanneer dergelijke concentraties ontstaan, *of door frequentierechten in te trekken of andere maatregelen te nemen, dan wel frequenties zodanig toe te wijzen dat marktverstoringen worden gecorrigeerd*; [Am 44]
- i) de versnippering van de interne markt terugdringen *en het potentieel ervan volledig benutten teneinde op pan-Europees niveau gelijke mededingingsvoorwaarden te scheppen ter bevordering van de economische groei en structuur- en schaalvoordelen op het niveau van de Unie*, en wel door de technische voorwaarden voor het gebruik en de beschikbaarheid van spectrum beter te harmoniseren en te coördineren ■ ; [Am 45]

- j) schadelijke interferenties of storingen door andere radio- of niet-radioapparatuur vermijden door de ontwikkeling van normen die een flexibel en efficiënt gebruik van spectrum mogelijk maken te faciliteren en de immuniteit van ontvangers voor interferenties te versterken, met name rekening houdend met de gezamenlijke impact van het toenemend aantal radioapparaten en –toepassingen en de stijgende densiteit daarvan;
- k) bij de definiëring van de technische voorwaarden voor de toewijzing van spectrum rekening houden met de resultaten van door de relevante internationale organisaties gecertificeerd onderzoek inzake de potentiële effecten van elektromagnetische veldemissies op de menselijke gezondheid ***en deze op techniek- en dienstneutrale wijze toe te passen.*** [Am 46]
- l) ***waarborging van de toegankelijkheid van nieuwe consumentenproducten en -technieken om ervoor te zorgen dat de consument de overgang naar digitale technieken en doelmatig gebruik van het digitale dividend steunt;*** [Am 47]
- m) ***beperking van de koolstofvoetafdruk van de Unie door de technische doelmatigheid van communicatienetwerken en -toepassingen te steunen.*** [Am 48]

Artikel 4
Grotere efficiency en flexibiliteit

1. De lidstaten nemen tegen 1 januari 2013 passende machtigings- en toewijzingsmaatregelen ***die met elkaar vergelijkbaar zijn en geschikt voor*** de ontwikkeling van breedbanddiensten overeenkomstig Richtlijn 2002/20/EG, bijvoorbeeld door de betrokken exploitanten, in de mate van het mogelijke en gelet op de raadplegingen overeenkomstig artikel 12, directe of indirecte toegang te verschaffen tot aaneengesloten spectrumblokken van minstens 10 MHz, ***zodat de hoogst mogelijke capaciteit en breedbandsnelheden evenals doeltreffende mededinging kunnen worden bereikt.*** [Am 49]
2. De lidstaten moedigen, in samenwerking met de Commissie, collectief, gedeeld ***en vergunningsvrij*** gebruik van spectrum aan. ***Zij stimuleren voorts de ontwikkeling van de huidige gangbare en nieuwe technologieën zoals geolocatedatabanken en cognitieve radio, zodat deze zich bijvoorbeeld in 'witte ruimtes' kunnen ontwikkelen nadat er een behoorlijke effectbeoordeling is uitgevoerd. Deze effectbeoordeling wordt verricht binnen een termijn van twaalf maanden na de inwerkingtreding van dit besluit.*** [Am 90]
3. De lidstaten en de Commissie werken, zo nodig overeenkomstig de door de Commissie aan de betrokken normalisatie-instanties verleende normalisatiemandaten, samen bij de ontwikkeling en harmonisatie van normen voor radioapparatuur en telecommunicatieterminals alsmede voor elektrische en elektronische apparatuur en netwerken. ***Er dient ook speciale aandacht te worden besteed aan normen voor apparatuur die door mensen met een handicap moet worden gebruikt, zonder hen echter het recht op het gebruik van niet-genormaliseerde apparatuur te ontfemen, indien zij daaraan de voorkeur geven. In dit kader is de doelmatige coördinatie van harmonisatie en normering van spectrum bijzonder belangrijk om gebruikers in staat te stellen tot onbeperkt gebruik van radiofrequentie-afhankelijke instrumenten in de hele interne markt.*** [Am 51]

4. ***De lidstaten voeren het O&O met betrekking tot nieuwe, zoals cognitieve, technologieën, op, aangezien de ontwikkeling daarvan in de toekomst toegevoegde waarde kan vertegenwoordigen voor wat betreft de doelmatigheid waarmee het spectrum wordt gebruikt. [Am 52]***
5. De lidstaten zorgen ervoor dat de selectievoorwaarden en -procedures ***de concurrentie en gelijke concurrentievoorwaarden op pan-Europees niveau***, investeringen en een efficiënt gebruik van het spectrum als een openbaar goed, alsook het samengaan van nieuwe en bestaande diensten en instrumenten bevorderen. Voorts bevorderen de lidstaten de voortzetting van het doelmatig gebruik van spectrum voor netwerken en gebruikerstoepassingen. [Am 53]
6. Om potentiële versnippering van de interne markt door uiteenlopende selectievoorwaarden en -procedures voor geharmoniseerde spectrumbanden die aan elektronischecommunicatiediensten zijn toegewezen en die op grond van artikel 9 ter van Richtlijn 2002/21/EG verhandelbaar zijn gemaakt, te voorkomen, zal de Commissie in overleg met de lidstaten ***en overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel beste praktijken in kaart brengen, informatie-uitwisseling voor dergelijke banden bevorderen*** en richtsnoeren ontwikkelen betreffende de machtigingsvoorwaarden en -procedures voor dergelijke banden, ***bijvoorbeeld*** inzake het delen van infrastructuur en dekkingsvoorwaarden, ***ter waarborging van gelijke concurrentievoorwaarden op pan-Europees niveau, op basis van het beginsel van technologie- en dienstenneutraliteit.*** [Am 54]
7. Om een reëel gebruik van spectrumrechten te waarborgen en te vermijden dat spectrum wordt gehamsterd, nemen lidstaten desgevallend passende maatregelen, waaronder boetes, ***het gebruik van stimuleringspremies en de intrekking van rechten.*** [Am 55]
8. ***De maatregelen die de lidstaten moeten aannemen ingevolge lid 1 worden genomen bovenop de vrijmaking van de 900 MHz-band in de nabije toekomst, overeenkomstig de gewijzigde 'GSM-richtlijn' en ter bevordering van de mededinging. Deze maatregelen worden vrij van discriminatie uitgevoerd en mogen de mededinging niet ontwrichten ten gunste van exploitanten die reeds dominant op de markt zijn.*** [Am 56]

Artikel 5
Concurrentie

1. De lidstaten handhaven en bevorderen reële concurrentie en vermijden concurrentievervalsing op de interne markt *en op specifieke nationale markten*. [Am 57]
2. Teneinde de verplichtingen op grond van lid 1 volledig na te komen en er met name voor te zorgen dat de mededinging niet wordt verstoord door de *toewijzing*, concentratie, overdracht of wijziging van rechten voor het gebruik van radiofrequenties, *onderzoeken* lidstaten, *voorafgaande aan de voorgenomen toewijzing van spectrumruimte of de voorgenomen toewijzing van spectrumruimte, rekening houdend met bestaande spectrumrechten van de desbetreffende marktdeelnemers, de mededinging op de betrokken mobiele markten waarschijnlijk zal beperken of verstoren. Indien de toewijzing van spectrum de mededinging waarschijnlijk zal ontwrichten of beperken, nemen de lidstaten de meest adequate maatregelen om daadwerkelijke mededinging te bevorderen* en treffen, onverminderd de toepassing van de concurrentieregelgeving, *ten minste één van* de volgende maatregelen: [Am 58]
 - a) de lidstaten kunnen de hoeveelheid spectrum waarvoor aan een onderneming gebruiksrechten worden toegekend, beperken of voorwaarden koppelen aan die gebruiksrechten, bijvoorbeeld aanbieden van wholesaletoeegang, *nationale of regionale roaming*, op bepaalde banden of groepen van banden met vergelijkbare kenmerken, zoals de banden voor elektronischecommunicatiediensten beneden 1 GHz; [Am 59]
 - b) *de lidstaten kunnen een deel van een spectrumbreedte of groep van breedten ter zijde stellen voor toewijzing aan nieuwe marktdeelnemers aan wie voorheen geen of aanzienlijk minder spectrum is toegewezen, om te zorgen voor gelijke mededingingsvoorwaarden voor gevestigde en nieuwe deelnemers aan de mobiele markt door ervoor te zorgen dat de toegang tot lagere spectrumbreedten op gelijke voorwaarden geschiedt;* [Am 60]

- c) de lidstaten kunnen weigeren om nieuwe rechten toe te kennen of nieuw spectrumgebruik in bepaalde banden toe te staan, dan wel voorwaarden koppelen aan de toekenning van nieuwe gebruiksrechten of de machtiging voor nieuw spectrumgebruik wanneer bepaalde ondernemingen door het gebruik van die spectrumfrequenties een buitensporige concentratie van spectrumfrequenties zouden verwerven *en concentratie* de concurrentie ernstig in het gedrang dreigt te brengen; [Am 61]
 - d) de lidstaten kunnen aan de overdracht van spectrumgebruiksrechten die niet onder het toezicht inzake fusies van de lidstaten of de EU valt, bepaalde voorwaarden koppelen of een dergelijke overdracht verbieden wanneer die transactie de concurrentie ernstig in het gedrang dreigt te brengen;
 - e) de lidstaten kunnen de bestaande rechten wijzigen overeenkomstig artikel 14 van Richtlijn 2002/20/EG wanneer dat noodzakelijk is om ex post een einde te maken aan een buitensporige concentratie van spectrumfrequenties bij bepaalde ondernemingen, *waarbij het waarschijnlijk is dat deze* de concurrentie *verstoort*. [Am 62]
3. *Indien de lidstaten een van de in lid 2 bedoelde maatregelen wensen te nemen, doen zij dit door het opleggen van voorwaarden overeenkomstig de procedures voor het opleggen of veranderen van dergelijke voorwaarden inzake rechten voor spectrumgebruik, zoals opgenomen in Richtlijn 2002/20/EG.* [Am 63]
4. De lidstaten zorgen ervoor dat bij de machtigings- en selectieprocedures geen vertragingen optreden, *dat deze niet-discriminerend zijn en dat* de reële concurrentie wordt bevorderd *door ten behoeve van de burgers van de Unie en consumenten mogelijke gevolgen met nadelen voor de concurrentie te voorkomen.* [Am 64]

Artikel 6
Spectrum voor draadloze breedbandcommunicatie

1. Onverminderd de beginselen inzake technologie- en dienstenneutraliteit dienen de lidstaten in samenwerking met de Commissie de nodige maatregelen te nemen om te verzekeren dat in de Unie voldoende *geharmoniseerd* spectrum wordt toegewezen voor de beoogde capaciteit en dekking, *opdat de Unie de snelste breedbandverbindingen ter wereld heeft* teneinde ervoor te zorgen dat draadloze toepassingen *en Europees leiderschap op het gebied van nieuwe diensten* daadwerkelijk bijdragen tot *economische groei en* de doelstelling te realiseren om alle burgers tegen 2020 toegang te verschaffen tot breedband *met snelheden van niet minder dan 30 Mbps*. [Am 65]
2. De lidstaten *stellen uiterlijk op* 1 januari 2012 de bij Beschikkingen 2008/477/EG (2,5-2,69 GHz), 2008/411/EG (3,4-3,8 GHz) en 2009/766/EG (900/1 800 MHz) toegewezen *banden beschikbaar ter bevordering van de ruimere beschikbaarheid van draadloze breedbanddiensten ten behoeve van burgers van de Unie en consumenten, onverminderd de bestaande en toekomstige inzet van andere diensten die gelijke toegang hebben tot dit spectrum conform de voorwaarden zoals vastgesteld in genoemde beschikkingen van de Commissie*. [Am 66]
3. *De lidstaten bevorderen de gaande opwaardering van hun netwerken door aanbieders van elektronische communicatie naar de meest recente en meest doelmatige technologie, zodat ze hier later de vruchten van kunnen plukken*. [Am 67]

4. De lidstaten stellen de 800 MHz-band tegen 1 januari 2013 ter beschikking voor elektronische communicatiediensten overeenkomstig de bij Beschikking nr. 676/2002/EG vastgestelde geharmoniseerde technische voorwaarden. *In uitzonderlijke en om technische en historische redenen verdedigbare gevallen*, kan de Commissie specifieke afwijkingen tot *eind 2015* toestaan *naar aanleiding van een terdege gemotiveerde aanvraag van de betrokken lidstaat*. *Indien problemen in verband met de grensoverschrijdende coördinatie van frequenties met één of meer derde landen de beschikbaarheid van bandruimte onmogelijk blijven maken, kan de Commissie bij wijze van uitzondering op jaarbasis uitzonderingsregelingen toestaan tot bedoelde belemmeringen zijn weggenomen*. Overeenkomstig artikel 9 van Richtlijn 2002/21/EG bekijken de lidstaten in samenwerking met de Commissie geregeld het gebruik van het spectrum beneden 1 GHz en onderzoeken zij of extra spectrum kan worden vrijgemaakt en beschikbaar gesteld **■**. [Am 68]

5. *De Commissie wordt verzocht om, in samenwerking met de lidstaten, op de juiste niveaus actie te ondernemen teneinde een verdere harmonisatie en een efficiënter gebruik van de 1,5 GHz-band en de 2,3 GHz-band voor draadloze breedbanddiensten te realiseren.*

De Commissie monitort de capaciteitseisen voor draadloze breedbanddiensten voortdurend en beoordeelt in samenwerking met de lidstaten uiterlijk op 1 januari 2015 of er stappen ondernomen moeten worden om extra spectrumbanden, zoals de 700 MHz-band te harmoniseren. Bij deze beoordeling wordt rekening gehouden met de ontwikkeling van spectrumtechnieken, marktvaringen met nieuwe diensten, de eventuele toekomstige behoeften van radio- en televisieomroep en het ontbreken van spectrum op andere banden die geschikt zijn voor draadloze breedbanddekking.

De lidstaten kunnen er zo nodig voor zorgen dat de directe kosten die gepaard gaan met migratie of nieuwe toewijzing van spectrum op gepaste wijze worden gecompenseerd overeenkomstig de nationale wetgeving. [Am 69]

6. *De Commissie zorgt er, in samenwerking met de lidstaten, voor dat het aanbieden van toegang tot breedbanddiensten op de 800 MHz-band in dunbevolkte regio's wordt aangemoedigd, bij voorbeeld via dekkingsverplichtingen die zijn bereikt overeenkomstig de beginselen van technologie- en dienstenneutraliteit.*

De lidstaten onderzoeken, in samenwerking met de Commissie, manieren en nemen in voorkomend geval technische en regelgevende maatregelen om ervoor te zorgen dat het vrijmaken van de 800 MHz-band geen nadelige gevolgen heeft voor diensten voor programmaproductie en speciale evenementen (PMSE). [Am 70]

7. *De Commissie beoordeelt, in samenwerking met de lidstaten, of de toewijzingen van vergunningsvrij spectrum voor draadloze toegangssystemen, met inbegrip van Radio Local Area Networks, ingesteld bij Beschikking 2005/513/EG, uitgebreid kan worden tot de gehele 5 GHz-band.*

De Commissie wordt verzocht tijdens de verschillende relevante internationale fora, met name de Wereldradiocommunicatieconferenties van de ITU, de aangenomen harmonisatieagenda na te streven. [Am 71]

8. *De Commissie wordt verzocht overeenkomstig artikel 9 ter, lid 3, van Richtlijn 2002/21/EG in eerste instantie passende maatregelen vast te stellen om ervoor te zorgen dat de lidstaten toelating verlenen voor de verhandeling van gebruiksrechten voor de volgende geharmoniseerde banden binnen de Unie: 790-862 MHz, 880-915 MHz, 925-960 MHz, 1 710-1 785 MHz, 1 805-1 880 MHz, 1 900-1 980 MHz, 2 010-2 025 MHz, 2 110-2 170 MHz, 2,5-2,69 GHz en 3,4-3,8 GHz en voor andere bijkomende delen van het spectrum die zijn vrijgemaakt voor mobiele diensten, onverminderd de bestaande en toekomstige inzet van andere diensten die gelijke toegang hebben tot dit spectrum conform de voorwaarden zoals vastgesteld in de beschikkingen van de Commissie die krachtens Beschikking nr. 676/2002/EG worden aangenomen. [Am 72]*
9. *Teneinde te garanderen dat alle burgers toegang hebben tot geavanceerde digitale diensten waaronder breedband, met name in afgelegen en dunbevolkte gebieden, kunnen de lidstaten en de Commissie bekijken of er voldoende spectrum beschikbaar is om breedbandsatellietdiensten aan te bieden die internettoegang mogelijk maken. [Am 73]*
10. *In samenwerking met de Commissie bezien de lidstaten of beschikbaarheid en gebruik van pico- en femtocellen kunnen worden uitgebreid. Zij houden ten volle rekening met de mogelijkheden van deze cellulaire basisstations en van gedeeld en vergunningsvrij gebruik van spectrum voor het opzetten van vermaasde draadloze netwerken, die een cruciale rol kunnen spelen bij het overbruggen van de digitale kloof. [Am 92]*

Artikel 7

Spectrumbehoeften voor andere beleidsterreinen inzake elektronische communicatie

Ten einde de toekomstige ontwikkeling van innovatieve audiovisuele media en andere diensten voor de burgers van de Unie te steunen, rekening houdend met de economische en sociale voordelen van een digitale interne markt, zorgen de lidstaten er in samenwerking met de Commissie voor dat er voldoende spectrum beschikbaar wordt gesteld voor het aanbod van dergelijke diensten via satelliet- en terrestrische verbindingen. [Am 75]

Artikel 8

Spectrumbehoeften voor *andere* specifieke beleidsterreinen van de Unie [Am 76]

1. De lidstaten en de Commissie waarborgen de beschikbaarheid van spectrum en beschermen de radiofrequenties die noodzakelijk zijn voor de observatie van de aardatmosfeer en het aardoppervlak, waardoor ruimtetoepassingen kunnen worden ontwikkeld en geëxploiteerd en de vervoerssystemen kunnen worden verbeterd, met name voor het wereldwijde civiele satellitnavigatiesysteem Galileo en het Programma voor wereldwijde monitoring voor milieu en veiligheid (GMES) en voor intelligente verkeersveiligheids- en verkeersbeheersystemen.
2. In samenwerking met de lidstaten zal de Commissie studies uitvoeren en onderzoeken hoe machtigingsregelingen kunnen worden ontwikkeld die bijdragen tot de beoogde reductie van de koolstofuitstoot, door het energieverbruik bij het spectrumgebruik terug te dringen en door spectrum vrij te maken voor draadloze technologieën die kunnen bijdragen tot *energiebesparingen en de doelmatigheid van andere distributienetwerken, zoals voor de watervoorziening, waaronder ook begrepen* intelligente energienetwerken en slimme meters. [Am 77]

3. ***De Commissie ziet erop toe dat onder geharmoniseerde voorwaarden en op geharmoniseerde bandbreedten voor civiele bescherming en rampenbestrijding voldoende spectrum beschikbaar wordt gesteld voor de ontwikkeling van veiligheidsdiensten en het vrije verkeer van daaraan gekoppelde apparatuur en de Commissie neemt maatregelen ter ondersteuning van de ontwikkeling van innoverende interoperabele oplossingen voor openbare veiligheid en beveiliging, civiele bescherming en rampenbestrijding. Ter waarborging van een doelmatig spectrumgebruik onderzoekt de Commissie in dit verband de mogelijkheid of de civiele bescherming en rampenbestrijding gebruik kunnen maken van militaire frequenties. [Am 78]***
4. De lidstaten en de Commissie onderzoeken, in samenwerking met de wetenschappelijke en academische gemeenschap, de spectrumbehoeften voor wetenschappelijke doeleinden, bepalen welke onderzoeks- en ontwikkelingsinitiatieven en innoverende oplossingen een groot sociaaleconomisch effect en/of investeringspotentieel bezitten en treffen voorbereidingen om onder geharmoniseerde voorwaarden en met minimale administratieve lasten voldoende spectrum toe te wijzen voor die toepassingen. [Am 79]
5. ***In samenwerking met de Commissie streven de lidstaten naar de vastlegging van een minimaal aantal kernbanden ten behoeve van programmaproductie en speciale evenementen in de Unie, in aansluiting op de door de Unie nagestreefde verbetering van de eenwording van de interne markt en de toegang tot cultuur. Deze geharmoniseerde banden dienen zich te bevinden op 1 GHz of op hogere frequenties. [Am 80]***
6. ***De lidstaten en de Commissie zorgen voor de beschikbaarheid van spectrum voor radiofrequentie-identificatie (RFID) en andere draadloze communicatietechnologieën in verband met het "Internet of Things" (IOT), en streven naar een gestandaardiseerde spectrumtoewijzing voor IOT-communicatie in alle lidstaten. [Am 81]***

Artikel 9

Inventarisatie en monitoring van het huidige spectrumgebruik en nieuwe spectrumbehoeften

1. De Commissie *maakt een inventaris op van het gehele huidige gebruik van radiospectrum, waarvoor* de lidstaten *alle nodige feitelijke gegevens* verstrekken.

De door de lidstaten verstrekte gegevens moeten nauwkeurig genoeg zijn om beoordeling van de doelmatigheid van het spectrumgebruik in het kader van de inventaris mogelijk te maken en om vast te stellen waar toekomstige kansen op spectrumharmonisering ter ondersteuning van het beleid van de Unie liggen.

In eerste instantie bevat een dergelijke inventaris frequenties tussen 300 MHz en 6 GHz, gevolgd door frequenties van 6 GHz tot 70 GHz.

Zo nodig verstrekken de lidstaten op vergunningspecifieke basis gegevens over commerciële gebruikers en gebruikers uit de overheidssector zonder afbreuk te doen aan het niet-verstrekken van commercieel gevoelige en vertrouwelijke gegevens.
[Am 82]

2. De in lid 1 bedoelde inventaris moet het *op de grondslag van helder omschreven en doorzichtige onderzoeksnormen en -methoden* mogelijk maken de technische efficiency van het huidige spectrumgebruik te evalueren en een beeld te krijgen van inefficiënte technologieën en toepassingen, onbenut of inefficiënt gebruikt spectrum en onbenutte of inefficiënt gebruikte opportuniteiten voor spectrumdeling, *gebaseerd op duidelijk omschreven en transparante beoordelingscriteria en -methodieken. Daarnaast moet worden gewaarborgd dat in het geval van suboptimaal gebruik de nodige maatregelen worden getroffen om voor een zo efficiënt mogelijk gebruik te zorgen.* Daarbij wordt rekening gehouden met de toekomstige spectrumbehoeften *o.m. voor de lange termijn*, op basis van de behoeften van consumenten, *gemeenschappen, bedrijven* en exploitanten en met de mogelijkheid aan die behoeften tegemoet te komen. [Am 83]

3. De in lid 1 bedoelde inventaris biedt een overzicht van de verschillende soorten spectrumgebruik door zowel particuliere als publieke gebruikers en helpt om te bepalen welke spectrumbanden kunnen worden toegewezen of herschikt met het oog op een efficiëntere benutting, innovatie en het aanzwengelen van de concurrentie op de interne markt, die zowel particuliere als publieke gebruikers ten goede komt, rekening houdend met de potentiële positieve en negatieve impact voor bestaande gebruikers van die banden.
4. ***De inventaris bevat tevens een verslag over de maatregelen die de lidstaten hebben genomen voor de uitvoering van de besluiten op Unieniveau inzake de harmonisatie en het gebruik van specifieke frequentiebanden. [Am 84]***

Artikel 10
Internationale onderhandelingen

1. De Unie neemt deel aan internationale onderhandelingen over spectrumaangelegenheden om haar belangen te verdedigen *en erop toe te zien dat de Unie een gezamenlijk standpunt heeft*, en handelt daarbij overeenkomstig het EU-recht inzake onder meer de beginselen inzake de interne en externe bevoegdheden van de Unie. [Am 85]
2. De lidstaten dienen te waarborgen dat internationale overeenkomsten waarbij zij in het kader van de ITU partij zijn, in overeenstemming zijn met de bestaande EU-wetgeving en met name de regels en beginselen van de EU-regelgeving inzake elektronische communicatie.
3. De lidstaten zorgen ervoor dat de internationale reglementen het mogelijk maken de frequentiebanden volledig te gebruiken voor de in het EU-recht vastgestelde doelstellingen en dat voldoende toereikend beveiligd spectrum beschikbaar is *voor de uitvoering* van het sectorale beleid van de Unie. [Am 86]
4. *Om problemen in verband met spectrumcoördinatie op te lossen waardoor het de lidstaten anders onmogelijk zou worden gemaakt te voldoen aan hun verplichtingen uit hoofde van de Unie-wetgeving inzake spectrumbeleid en -beheer, verleent de Unie* de lidstaten politieke en technische ondersteuning bij bilaterale *en multilaterale* onderhandelingen met *derde landen, in het bijzonder met* naburige derde landen, waaronder kandidaat-lidstaten en mogelijke kandidaat-lidstaten **■**. De Unie zal tevens inspanningen van derde landen ondersteunen om een spectrumbeheer in te voeren dat verenigbaar is met dat van de Unie teneinde de spectrumbeleidsdoelstellingen van de Unie te vrijwaren. [Am 87]
5. Bij onderhandelingen met derde landen zijn de lidstaten gebonden door het EU-recht. Bij de ondertekening of aanvaarding op andere wijze van internationale verplichtingen met betrekking tot spectrum laten de lidstaten hun handtekening of andere blijk van aanvaarding vergezeld gaan van een gezamenlijk verklaring waarin gesteld wordt dat zij de betrokken internationale overeenkomsten of verbintenissen ten uitvoer zullen leggen overeenkomstig hun verplichtingen op grond van de verdragen.

Artikel 11
Samenwerking tussen diverse instanties

1. De Commissie en de lidstaten werken samen om het huidige institutionele kader te versterken teneinde de coördinatie op EU-niveau van het spectrumbeheer te bevorderen, onder meer op het gebied van aangelegenheden die twee of meer lidstaten aanbelangen, met het oog op de ontwikkeling van de interne markt en de volledige verwezenlijking van de EU-doelstellingen inzake spectrumbeleid. Zij leveren inspanningen om de EU-spectrumbelangen buiten de Unie overeenkomstig artikel 10 te verdedigen.
2. De Commissie en de lidstaten zorgen ervoor dat normalisatie-instanties, de CEPT en het Centrum voor Gemeenschappelijk Onderzoek van de Commissie waar nodig op technisch gebied nauw samenwerken om het efficiënt gebruik van het spectrum te waarborgen. Hiertoe bewaren zij de coherentie tussen spectrumbeheer en normalisatie op dusdanige wijze dat de interne markt wordt versterkt.

Artikel 12
Publieke raadpleging.

Wanneer dat zinvol is, organiseert de Commissie publieke raadplegingen om de standpunten van alle betrokken partijen te kennen alsmede de visie van het publiek op het gebruik van het spectrum in de Unie.

Artikel 13
Verslaglegging

Tegen 31 december 2015 maakt de Commissie een evaluatie van de tenuitvoerlegging van dit beleidsprogramma voor het radiospectrum. *De Commissie* brengt *jaarlijks* verslag uit bij het Europees Parlement en de Raad over de overeenkomstig dit besluit uitgevoerde activiteiten en maatregelen. [Am 88]

Artikel 14
Kennisgeving

De lidstaten realiseren deze beleidslijnen en doelstellingen tegen 1 juli 2015, tenzij in de voorgaande artikelen anders is bepaald.

Zij stellen de Commissie in kennis van alle informatie die nodig is voor de evaluatie van de tenuitvoerlegging van dit besluit.

Artikel 15
Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Gedaan te ...

Voor het Europees Parlement
De Voorzitter

Voor de Raad
De Voorzitter